Çocuk Gelişimcisi – Konu Özeti

ASHB Unvan Değişikliği Sınavı · 17 konu · sınavda en çok sorulan bilgiler

1. Çocukla ve Aileyle İletişim

- Gordon: etkin dinleme (sorun çocuğunsa), ben dili (sorun yetişkininse), kaybedenin olmadığı yöntem.
- İletişim engelleri: öğüt, yargılama, boş güvence, suçlama, karşılaştırma, söz kesme.
- Baumrind: demokratik/yetkeli (sıcak + tutarlı kural), otoriter, izin verici; Maccoby-Martin: ihmalkâr.
- Göz hizasına inme, kısa ve açık cümle, duyguları adlandırma.

2. Gelişim İlkeleri ve Kuramları

- Sefalokaudal (baştan ayağa), proksimodistal (merkezden uca), genelden özele, bireysel farklılık, kritik/duyarlı dönem (Lorenz).
- Erikson 3-6 yaş: girişimciliğe karşı suçluluk. Kohlberg: gelenek öncesi (ceza-itaat), geleneksel, gelenek sonrası.
- Gesell olgunlaşma; Vygotsky yakınsal gelişim alanı ve iskele; Piaget özümleme-uyma.

3. Sosyal-Duygusal Gelişim

- Parten: boş davranış, yalnız, izleyici, paralel, ilişkili, işbirlikçi oyun.
- Zihin kuramı: Sally-Anne yanlış inanç testi ~4 yaş; otizmde güçlük.
- Thomas-Chess mizaç: kolay, zor, yavaş ısınan; uyum iyiliği.
- Toplumsal cinsiyet (Kohlberg): kimlik (2-3) - sabitlik (~4) - tutarlılık/değişmezlik (5-7).

4. Çocuk Ruh Sağlığı

- DEHB: 12 yaştan önce başlama, en az iki ortam, en az 6 ay; dikkat eksikliği önde, hiperaktivite önde, bileşik tip.
- Otizm (DSM-5): sosyal iletişim yetersizliği + sınırlı, yineleyici davranışlar.
- Seçici konuşmazlık: belirli ortamlarda konuşmama, en az 1 ay. Enürezis en az 5 yaş, enkoprezis en az 4 yaş.

5. Özgül Öğrenme Güçlüğü

- Disleksi (okuma, b-d karıştırma, yavaş okuma), disgrafi (yazma), diskalkuli (matematik, basamak değeri, parmak sayma).
- DSM-5: müdahaleye rağmen en az 6 ay, okul yıllarında başlar, zekâ ve duyusal sorunla açıklanamaz; yalnız zekâ-başarı farkına dayanmaz.
- Okul öncesinde en önemli risk göstergesi fonolojik farkındalık güçlüğüdür (uyak, heceleme, ilk ses).

6. Çocuk ve Müzik

- Dalcroze: ritmik hareket (eurhythmics), solfej, doğaçlama.
- Kodály: insan sesi, halk şarkıları, el işaretleri, göreceli do, ritim heceleri.
- Orff: konuşma, beden perküsyonu, Orff çalgıları; önce yaşantı sonra kavram. Suzuki: anadil yaklaşımı, keman.
- Okul öncesi şarkı: dar ses aralığı, kısa, yinelemeli, basit ritim.

7. İlk Yardım

- Temel uygulamalar KBK: Koru - Bildir (112) - Kurtar. Hayat kurtarma zinciri: 112 - olay yerinde TYD - ambulans - hastane.
- Yetişkin TYD: 30 bası / 2 soluk; sternum alt yarısı, 5-6 cm, dakikada 100-120. Çocuk ve bebekte 5 kurtarıcı solukla başlanır; bebekte iki parmak, ~4 cm, baş nötr.
- Hava yolu tıkanması (bilinçli yetişkin): 5 sırt vuruşu + 5 karın basısı (Heimlich). Öksürebiliyorsa müdahale edilmez.
- Yanık: en az 20 dk serin su; bül patlatılmaz, diş macunu/yoğurt sürülmez. Dokuzlar kuralı: baş %9, kol %9, gövde ön/arka %18, bacak %18, genital %1.
- Koma pozisyonu: bilinç kapalı + solunum var. Şok pozisyonu: bacaklar ~30 cm yukarı. Burun kanaması: baş öne, burun 5 dk sıkılır.
- Turnike son çare, eklem üzerine uygulanmaz, saat yazılır. Açık kırıkta kemik içeri itilmez; tespit üst ve alt eklemi kapsar.
- Yakıcı madde içende kusturulmaz (UZEM 114). Elektrikte önce akım kesilir. Hayvan ısırığı: 5 dk sabunlu su, kuduz-tetanoz.
- Sıcak çarpması: deri sıcak-kuru, bilinç bozuk, hızla soğut. Hipotermi: alkol verilmez, ovuşturulmaz. İlk yardımcı sertifikası 3 yıl geçerli.

8. Çocuk ve Drama

- Yaratıcı drama süreç odaklıdır; izleyici, metin, kostüm zorunlu değildir. Tiyatro ürün (gösteri) odaklıdır.
- Aşamalar: hazırlık/ısınma - canlandırma (rol oynama, doğaçlama) - değerlendirme/tartışma.
- Teknikler: sıcak sandalye (karakter sorgulanır), donuk imge, düşünce izleme (omza dokunma), duvardaki rol, öğretmenin role girmesi, pandomim.
- Forum tiyatro: Augusto Boal (Ezilenlerin Tiyatrosu). Uzman örtüsü: Dorothy Heathcote. "Child Drama" (1954): Peter Slade; Brian Way.
- Türkiye: Çağdaş Drama Derneği 1990, Ankara, İnci San. Okul öncesinde kısa, oyun temelli, gönüllü katılım; yargılama yok.

9. Oyun

- Piaget: alıştırma (0-2), sembolik (2-7), kurallı (7+) oyun. Smilansky: işlevsel, yapı-inşa, dramatik, kurallı.
- Klasik kuramlar: fazla enerji (Schiller-Spencer), dinlenme (Lazarus), yineleme (Hall), alıştırma/hazırlık (Groos).
- Oyun gönüllü ve içsel güdülüdür; dil, sosyal beceri, duygusal ifade ve öz denetimi geliştirir.

10. Okul Öncesi Eğitim Yaklaşımları

- Montessori: emici zihin, duyarlı dönemler, hazırlanmış çevre, kendini düzelten materyal, karma yaş.
- Reggio Emilia (Malaguzzi): çocuğun yüz dili, çevre üçüncü öğretmen, proje, belgeleme, atölyeci.
- High/Scope (Weikart): planla-yap-hatırla, Perry Projesi. Froebel: ilk Kindergarten, "hediyeler". Waldorf: Steiner.

11. Motor Gelişim

- Kavrama: refleks yakalama - avuç içi (4-6 ay) - kıskaç (9-12 ay).
- Oturma 6-8 ay, yürüme 12-15 ay, üç tekerlekli bisiklet ~3 yaş, ayak değiştirerek merdiven ~3 yaş, tek ayak sekme 4-5 yaş.

12. Bilişsel ve Dil Gelişimi

- Aşırı genelleme (tüm hayvanlara "hav hav"), dar kapsama, telgraf konuşma ("anne su"), aşırı düzenleme.
- Vygotsky: özel konuşma öz düzenleme aracıdır, içselleşerek iç konuşma olur; Piaget: benmerkezci konuşma.
- İşlem öncesi dönem: animizm, benmerkezcilik, korunum yokluğu.

13. Çocuk Sağlığı

- APGAR (1. ve 5. dk): kalp hızı, solunum, kas tonusu, refleks, renk; 7-10 normal. Yenidoğan nabız 120-160, solunum 30-60.
- Büyüme: ağırlık 5. ayda 2, 1 yaşta 3 katı; boy 1 yaşta 1,5 katı. Ön fontanel 12-18 ayda, arka 2-3 ayda kapanır.
- Süt dişi 6. ayda başlar, 20 adet; ilk kalıcı diş 6 yaş azısı. İlk 6 ay yalnız anne sütü, kolostrum IgA zengini, emzirme 2 yaşa kadar.
- İlk 24 saatte sarılık patolojiktir. Topuk kanı taraması: fenilketonüri, konjenital hipotiroidi, biotinidaz, kistik fibrozis, SMA.
- Aşı: HepB 0-1-6. ay, BCG 2. ay, beşli karma 2-4-6. ay, KKK 12. ay ve 48. ay. D vitamini doğumdan, demir 4. aydan itibaren.
- Moro refleksi 4-6. ayda kaybolur. ABÖS: sırtüstü yatır, sert yatak, sigara yok. Koplik lekesi = kızamık; boğmacada "horoz ötüşü".
- Ateşli havale 6 ay-5 yaş; ağza bir şey sokulmaz. Viral enfeksiyonda aspirin verilmez (Reye). Dehidratasyonda ORS.

14. Gelişimsel Tanı ve Değerlendirme

- Tarama: kısa, çok çocuğa uygulanır, riskliyi belirler; tanılama: ayrıntılı, tanı koyar, müdahale planına temel olur.
- Denver II (0-6 yaş): kişisel-sosyal, ince motor-uyum, dil, kaba motor. %90 çizgisinin solunda başarısızlık = gecikme; %75-90 arası = uyarı.
- AGTE: Ankara Gelişim Tarama Envanteri, yerli, 0-6 yaş, anneden bilgi alınır. Gesell: olgunlaşma kuramı ve gelişim normları.
- Prematürede 2 yaşa kadar düzeltilmiş yaş = takvim yaşı - erken doğulan süre.
- Duyarlılık: gerçekten riskliyi yakalama; özgüllük: sağlıklıyı doğru eleme. Norm dayanaklı vs ölçüt dayanaklı değerlendirme.
- Kırmızı bayraklar: 12 ayda isme tepki yok, 18 ayda sözcük yok, herhangi bir yaşta beceri kaybı. Şekil kopyalama: daire 3, kare ~4,5, üçgen 5 yaş.

15. Anne-Çocuk Beslenmesi

- Emzirmeye ilk 1 saatte başlanır, talebe göre emzirilir; ilk 6 ay ek su gerekmez; meme süresi sınırlanmaz.
- Ek gıda 6. ayda, tek tek. 1 yaştan önce bal (botulizm) ve içecek olarak inek sütü verilmez; tuz ve şeker eklenmez.
- Gebelikte folik asit gebelik öncesi başlanır (nöral tüp defekti).

16. Özel Gereksinimli Çocuklar

- Down sendromu: trizomi 21 (~%95), ileri anne yaşı risk; hipotoni, epikantus, tek avuç çizgisi.
- BEP: performans düzeyi, uzun/kısa dönemli amaçlar, destek hizmetler, değerlendirme; aile dahil BEP biriminde hazırlanır.
- Kaynaştırma/bütünleştirme: en az kısıtlayıcı ortam.

17. Sanat ve Yaratıcılık

- Lowenfeld: karalama (2-4), şema öncesi (4-7, iribaş insan), şematik (7-9, taban çizgisi), çete/gerçekçilik (9-12), mantık (12-14).
- Torrance: akıcılık (sayı), esneklik (farklı kategori), özgünlük (sıra dışılık), ayrıntılandırma.
- Wallas: hazırlık - kuluçka - aydınlanma - doğrulama. Guilford: ıraksak düşünme yaratıcılığın temelidir.
- Hazır boyama kitabı ve şablon yaratıcılığı engeller; süreç odaklılık, farklı malzeme, yargısız dinleme desteklenir.

MemurOdak

Bu konunun tüm sorularını ücretsiz çöz

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı görevde yükselme ve unvan değişikliği hazırlığı

Bu özet, Memur Odak'taki konu çalışmasının bir parçasıdır. Ücretsiz üye ol; konunun bütün sorularını çöz, yanlışlarını takip et, unvanına göre deneme yap.

Ücretsiz üye ol, soru çözmeye başla →

Üyelere ücretsiz:

- 5.600+ özgün soru, madde açıklamalı çözümler
- Unvanına göre 50 soruluk deneme (şef, şube müdürü, VHKİ, memur...)
- Her Cuma 20.00 Türkiye geneli deneme ve sıralama
- Yanlışlarım listesi ve aralıklı tekrar
- Konu özetleri ve tüm PDF'lerin tam hâli

memurodak.tr